

Aanmeldformulier beheer kennisproduct (7-10-2021)

([Toelichting](#) op het aanmelden van een kennisproduct)

Titel

Raamwerk voor de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie (DUTO-raamwerk)

Aanleiding

Uit onderzoek is gebleken dat de huidige DuTo-eisen onvoldoende bijdragen aan het beoogde doel. Eerder dit jaar is op basis van een reeks interviews en bureauonderzoek een rapport met aanbevelingen opgesteld. De belangrijkste conclusie is dat de doelgroep het nut onderschrijft, maar het huidige raamwerk van DuTo-principes en -eisen in de praktijk lastig inzetbaar vindt. In het onderzoeksrapport¹ worden onder meer de volgende aanbevelingen gedaan:

- Breid het raamwerk uit zodat dit beter voorziet in een brede informatiebehoefte bij de doelgroep. Dat wil zeggen: zorg voor een toolbox die bestaat uit verschillende onderdelen, met verschillende abstractieniveaus, waarmee organisaties zelf kunnen bepalen welke onderdelen ze gaan gebruiken;
- Maak onderscheid tussen verschillende type eisen. Randvoorwaardelijke eisen aan organisatie, beleid en governance enerzijds, functionele eisen aan informatiesystemen anderzijds;
- Zorg voor een methodiek waarmee generieke eisen kunnen worden vertaald naar concrete maatregelen voor een specifiek informatiesysteem;
- Laat formuleringen beter aansluiten op de gangbare terminologie in de wereld van IT en informatievoorziening/informatiemanagement/gegevensmanagement;
- Zorg dat het DuTo-raamwerk als instrument aansluit op de methodiek van archiveren by design;
- Maak risicobenadering onderdeel van de methodiek voor het bepalen van 'passende maatregelen'.

Status

update

<https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/duto>

https://www.noraonline.nl/wiki/Duurzame_Toegankelijkheid

Doelgroep

Het huidige DuTo is toegespitst op de volgende doelgroepen:

1. **Adviseurs** die eisen opstellen voor het (her)ontwerp van informatiesystemen en deze vertalen naar concrete plannen. Voorbeelden van deze adviseurs zijn architecten,

---

¹ Rapport gebruikersonderzoek handleiding archiveren by design en DUTO-eisen (18 juni 2021).

informatiemanagers en -beheerders, proces-of informatieanalisten, inkoopadviseurs en adviseurs digitale archivering;

2. **Projectleiders** die de opdracht voor het opnemen van de DuTo-eisen in informatiesystemen uitvoeren;
3. **Managers** die verantwoordelijk zijn voor de werkprocessen en de bijbehorende informatiesystemen. Zij nemen de besluiten over de eisen en ontwerpen en zien er op toe dat deze besluiten worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld de directeur bedrijfsvoering of CIO. Managers zullen de DuTo-eisen niet zelf gebruiken, maar kunnen wel de opdracht geven ze toe te passen.

Als onderdeel van de herijking van het huidige DuTo-raamwerk, zullen we opnieuw beoordelen of dit de juiste doelgroepen zijn.²

Doel

Het kennisproduct heeft als doel het vergroten van de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie, door overheidsorganisaties een hulpmiddel te bieden waarmee in een vroeg stadium passende maatregelen kunnen worden bepaald.

Een gebruikersonderzoek heeft laten zien dat het bestaande instrument onvoldoende bijdraagt aan dit doel. Het beoogde effect van de actualisatie van het DuTo-raamwerk is vergroting van de praktische toepasbaarheid.

Door een meer gelaagde opbouw van abstract naar concreet en specifiek, kan bovendien in een bredere gebruiksbehoefte worden voorzien.

Type kennisproduct

deels norm/deels handreiking

Korte beschrijving

Er is een breed gedragen vraag naar concrete functionele eisen die betrekking hebben op duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie. Deze eisen kunnen gebruikt worden bij het bouwen, aanschaffen, inrichten, beheren, toetsen en/of doorontwikkelen van informatiesystemen door overheidsorganisaties.

Kwaliteitseisen aan informatiesystemen komen in een veelvoud van bronnen terug, zoals bijvoorbeeld de Archiefregeling, het Archiefbesluit, verschillende ISO-standaarden, KIDO, RODIN, alsook de DuTo-eisen van het Nationaal Archief. Echter de praktijk leert dat deze eisenlijsten in de praktijk weinig worden toegepast omdat ze meer vanuit een audit- of toetsingsperspectief zijn beschreven dan vanuit een ontwerp-perspectief.

Om invulling aan de behoefte voor concrete eisen te geven wordt het vernieuwde Raamwerk Duurzame Toegankelijkheid (DuTo-raamwerk) voorgesteld. Het raamwerk biedt naast een

---

² In het *Rapport gebruikersonderzoek* worden IT'ers en softwareleveranciers als mogelijke extra doelgroepen genoemd.

verzameling generieke eisen (modeleisen) ook een proces om deze modeleisen om te zetten naar concrete eisen voor een specifiek informatiesysteem.

Het raamwerk dient ook een plaats te krijgen binnen de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA), omdat kwaliteitseisen al in de architectuurfase een rol spelen.

Outline

Het kennisproduct bestaat uit een aantal modules. Een eerste aanzet hiervoor:

- Module 1: Doelen en principes
  - o Deze module beschrijft de doelstellingen waaraan duurzame toegankelijkheid een bijdrage levert, plus de daaruit voortvloeiende richtinggevende principes.
- Module 2: Functies, patronen en modeleisen
  - o Deze module beschrijft welke applicatieve_functies nodig zijn om invulling aan de principes te geven. Voor elke functie is een aantal implementatiepatronen beschreven met daarbij horende modeleisen.
  - o Dit is een omvangrijke module en de uitwerking wordt daarom iteratief per functie gedaan, met tussentijdse deelopleveringen.
- Module 3: Randvoorwaarden
  - o Deze module beschrijft aspecten van duurzame toegankelijkheid in de randvoorwaardelijke sfeer, zoals eisen ten aanzien van governance en beleid.
- Module 4: Systeemspecifieke eisen en maatregelen
  - o Deze module beschrijft het proces waarmee de modeleisen vertaald kunnen worden naar systeemspecifieke eisen en maatregelen.

Deze indeling kan gaandeweg nog wijzigen. Ook worden onderdelen uit één module visueel mogelijk afzonderlijk gepresenteerd op de website.

Naast het uitwerken van deze modules, is het updaten van de NORA-themapagina voor duurzame toegankelijkheid een onderdeel van het werkpakket.

Relaties met andere kennisproducten

Dit kennisproduct heeft een (mogelijke) relatie met de volgende kennisproducten van het NA:

- Handreiking archiveren by design
- Handreiking waardering en selectie
- Handreiking risicobenadering (momenteel on hold)
- NORA-themapagina Duurzame Toegankelijkheid

Consultatie

Welke groepen zijn/worden geconsulteerd tijdens de ontwikkeling?
redactiegroep extern

Openbare review

openbare review

Praktijkcasussen

Het kennisproduct wordt niet aan de hand van één specifieke praktijkcasus getoetst. Er vindt doorlopende afstemming plaats met deskundigen die vanuit hun eigen praktijkervaring feedback geven. Ook in de auteursgroep zijn ervaringsdeskundigen vertegenwoordigd.

Activiteiten

- Vaststellen van de opdracht voor het uitwerken van het raamwerk.
- Met verschillende stakeholders overeenstemming vormen over het doel en de inhoud van het raamwerk. Vooral met de makers en beheerders van de verschillende eisenlijsten, aangezien er een verbinding moet zijn met het raamwerk. Denk aan OCW (Archiefregeling), VNG (KIDO) en LOPAI (RODIN).
- Het formeren van een projectgroep binnen het NA die de feitelijke uitwerking verzorgt (gereed).
- Het samenstellen van een redactiegroep met daarin een brede vertegenwoordiging van experts op het gebied van duurzame toegankelijkheid binnen gemeenten, rijksoverheid, provincies, waterschappen en vanuit de Archiefsector. Nadrukkelijk ook de archiefvormers hierin betrekken. Afspraken maken over commitment.
- Het opstellen van een plan van aanpak in de vorm van een Trello-bord (gereed).
- Het maken van een korte notitie over de herijking van het DuTo-raamwerk (doel, scope, aanpak), ten behoeve van communicatie met derden.
- Verzorgen van workshops en presentaties voor verschillende doelgroepen om feedback op de uitwerking op te halen en draagvlak/bekendheid te creëren. Voor het actualiseren van de NORA is voorzien om feedback op te halen bij een vertegenwoordiging van NORA architecten.
- Het uitvoeren van de volgende ontwikkelactiviteiten (deze kunnen nog wijzigen op basis van voortschrijdend inzicht):
  - o Gezamenlijke formulering van de doelen en principes;
  - o Bepalen en beschrijven van de functies;
  - o Keuze en inrichten platform voor publicatie raamwerk;
  - o Uitwerken modeleisen per functie, waar mogelijk o.b.v. bestaande eisenlijsten en praktijkvoorbeelden;
  - o Uitwerken van de implementatiepatronen per functie;
  - o Het actualiseren van de informatie op NORA online;
  - o Uitwerken van specifieke modeleisen voor bepaalde type systemen. Zoals DMS, zaakstelsel, etc.

Toelichting op het formulier

Het Nationaal Archief deelt zijn kennis met zijn klanten. Dat doen we onder andere met kennisproducten zoals normen en handreikingen. Omdat onze klanten aangeven dat ze daar prijs op stellen, streven wij naar meer samenhang tussen onze kennisproducten. In inhoud, vorm, herkenbaarheid, communicatie, etc. Het Stakeholdersoverleg Beheer Kennisproducten (SHO) voert hier regie op. Het SHO Beheer Kennisproducten bestaat uit de directeur DIA en de hoofden K&A en I&S en de kwartiermaker Informatiehuishouding Rijk.

Met dit formulier wordt het SHO gevraagd een nieuw of bestaand kennisproduct in beheer te nemen. Dat wil zeggen dat het opgenomen wordt in de reeks kennisproducten waarvoor het SHO regie voert op de samenhang.

Bij nieuw te ontwikkelen kennisproducten helpt het formulier ook om de opdracht en aanpak helder te krijgen voor alle direct betrokkenen. Het onderdeel A kan gedeeld worden met externe partijen, zoals de redactiegroep. Het onderdeel B begint na de stippellijn en bevat interne informatie.

Wat is een kennisproduct

Onder kennisproduct verstaan we elke vorm van vastgelegde herbruikbare kennis over het duurzaam toegankelijk maken en houden van overheidsinformatie, bedoeld om kennis over te dragen aan archiefvormers en archiefinstellingen. Een kennisproduct kan op zichzelf staan, of onderdeel zijn van een ander product of dienst van het NA.

Beheer kennisproducten

Het coördineren van de samenhang tussen de NA-kennisproducten valt onder het beheer van de kennisproducten. Dit wordt uitgevoerd door het cluster kennisontwikkeling en -beheer (K&A). Het SHO neemt hierover de besluiten. Het ontwikkelen van de kennisproducten kan binnen elke afdeling en cluster van het NA plaatsvinden.

Checklist samenhang

Hoe zorgen we voor samenhang met andere kennisproducten als je een nieuw product gaat maken of een bestaande aanpast? Hiervoor heeft het SHO een checklist vastgesteld met kenmerken van [samenhang](#). In die lijst staat wat nodig is om te zorgen voor samenhang.